

Vlaams
Parlement

ingediend op **725** (2015-2016) – Nr. 1
11 april 2016 (2015-2016)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Jean-Jacques De Gucht en Yamila Idrissi

over de aanvullende financiering
in de culturele sector

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Tine Soens, Freya Van den Bossche;

Imade Annouri.

INHOUD

1. Toelichting door minister Sven Gatz.....	4
2. Tussenkoms van Lionel Bajart.....	6
3. Tussenkoms van Yamila Idrissi	7
4. Tussenkoms van Cathy Coudyser	8
5. Tussenkoms van Bart Caron	10
6. Tussenkoms van Sabine de Bethune.....	11
7. Antwoorden van minister Sven Gatz	12
Gebruikte afkortingen	16

Op 25 februari 2016 gaf Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, een toelichting bij het witboek Aanvullende financiering in de cultuursector in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. De gedachtewisseling werd voortgezet op 10 en 17 maart 2016.

1. Toelichting door minister Sven Gatz

Minister *Sven Gatz* begint zijn toelichting met de vaststelling dat België in 2014 bovenaan stond in de Good Country Index. Deze positionering is heel breed, en betreft onder andere de cultuursubsidies, de internationale uitstraling van kunstenaars of de dichtheid van het weefsel aan culturele centra in een land. De Good Country Index betreft ook creatieve industrie en elementen zoals de taxshelter voor de filmsector. België is een sterk land. De verwezenlijkingen zijn het resultaat van de inspanningen van de laatste halve eeuw, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen.

Er is een financiële omkadering nodig om deze topranking te behouden en verder uit te bouwen. De overheid moet blijven voorzien in subsidies, maar moet rekening houden met de budgettaire realiteit. De minister vindt het in die zin verstandig om te zoeken naar aanvullende financieringsbronnen. Hij is hier voorstander van, in eerste instantie om pragmatische eerder dan om ideologische redenen. Hij vindt dat de publieke middelen voor cultuur de komende jaren moeten stijgen. Maar op het moment dat de overheid niet alle dromen kan realiseren, zoekt hij naar manieren om beschikbaar geld in de samenleving voor cultuur in te zetten.

De minister heeft door IDEA Consult een stand van zaken laten opmaken van de knelpunten en de mogelijkheden inzake aanvullende financiering. De administratie is intussen gestart met het opmaken van een toolkit crowdfunding. Bijvoorbeeld in bescheiden erfgoedprojecten is dit zinvol en bruikbaar.

Het onderzoek voor het witboek is opgeleverd en bevat een overzicht van aanvullende financieringsvormen en geactualiseerd cijfermateriaal. De minister presenteerde de belangrijkste elementen van het witboek eerder op het sectormoment van 24 februari 2016.

Hij schuift een aantal speerpunten naar voren. Het doel is om de slagkracht van de cultuursector te verhogen. De minister wil drempels verlagen voor het verlenen van kredieten, en investeringen en aankopen door particulieren stimuleren om bijkomend geld naar de sector te krijgen. Hij wil de samenwerking tussen de overheid en private sectoren vergemakkelijken, en ook de private investeerders wegwijs maken. In het verleden bestonden er al instrumenten, waarvan soms weinig gebruikgemaakt werd, wegens de complexiteit of de geringe bekendheid. In tijden van budgettaire beperkingen, is het niet goed dat bepaalde instrumenten ondersneeuwen.

Bovendien moeten de instrumenten bruikbaar zijn voor grote en kleine organisaties en voor gevestigde en jongere kunstenaars, en dus niet enkel voor degenen die reeds veel kennis en kunde verworven hebben. De minister benadrukt dat het de kunstenaar vrij staat om al dan niet gebruik te maken van instrumenten van aanvullende financiering. Het is geen verplichting. Een kunstenaar kan ervoor kiezen om enkel te werken met de cultuursubsidies. Toch wil de minister hen aanmoedigen om eens over het muurtje te kijken naar wat mogelijk is.

Het opgeleverde witboek levert een coördinerend overzicht. In de volgende stap stelt de minister een aantal gerede keuzes voor. Hierbij heeft de minister rekening gehouden met het feit dat sommige instrumenten klaar zijn om in een

beleid om te zetten. Hij hoopt dat hij de werven die geopend worden, binnen de gewenste timing kan realiseren. Als er werven vastlopen, of als er zich nieuwe mogelijkheden aandienen, wil de minister zich pragmatisch opstellen.

De Cultuurbank is een dienstverlening aan de sector met verschillende diensten van kredietverstrekking, van microkredieten voor kleine projecten tot risicokapitaal voor grote projecten. De minister wil het instrumentarium vergroten voor cultuuractoren die wensen te lenen. De zelfevaluatie en de externe evaluatie van CultuurInvest zijn achter de rug. De algemene evaluatie na tien jaar is niet schitterend. CultuurInvest geeft aan dat cultuuractoren niet altijd de weg naar hen vinden, en soms schrikken van het gewenste niveau van het gevraagde businessplan. De minister meent dat CultuurInvest opgericht is om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Hij gaat de gesprekken aan om dit instrument te activeren, zonder het kind met het badwater weg te gooien. De lat ligt hoog: het betreft kredietaanvragen vanaf 50.000 euro. De minister wil het instrument daarom uitbreiden met twee bijkomende lagen. Via de zesde staatshervorming zijn instrumenten van micro- en hefboomkredieten uit het vroegere federale Participatiefonds naar PMV overgekomen. Deze kredieten kunnen cultuurgericht geactiveerd worden. De minister denkt dan aan renteloze microkredieten tot 7000 euro of rentearme hefboomkredieten voor een paar tienduizenden euro. Al deze lagen resulteren in een completere Cultuurbank. De gesprekken met CultuurInvest moeten resulteren in de nieuwe beheersovereenkomst die operationeel zal worden op 1 januari 2017.

Ten tweede stelt de minister de kunstkoopregeling voor. Het is niet de eerste keer dat een minister de kunstkoopregeling in het vooruitzicht plaatst. Deze regeling maakt het mogelijk voor particulieren om, naar Nederlands voorbeeld, tot 7000 euro renteloos te lenen voor de aankoop van een kunstwerk. De helft van de Nederlandse kopers geeft aan dat hij of zij een kunstwerk – vaak van een jonge kunstenaar – niet zou gekocht hebben zonder de kunstkoopregeling. Dit vindt de minister een overtuigend argument om met deze regeling te starten. De Vlaamse overheid draagt de rentelast en de federale overheid int de btw. Voor de taxshelter voor de podiumkunsten is het net omgekeerd. De minister vraagt om deze bewegingen globaal te bekijken, in het voordeel van de kunstenaar en de kunstliefhebber.

Een derde element is de taxshelter voor de podiumkunsten. De minister heeft zijn formeel advies betreffende het wetsontwerp overgemaakt aan de Federale Regering. Het advies van de Raad van State en de opmerkingen van de gemeenschappen zullen eerstdaags samenkomen in een onderhandeling met de Federale Regering. Het streefdoel is om dit instrument te operationaliseren tegen 1 januari 2017. Men wil de voordelen van de taxshelter voor de film uittesten op de podiumkunstensector voor meer klassieke theaterproducties en muziekoptredens. De investeringen in de voorbereiding van de producties zijn ondersteunbaar door derden die genieten van een taxshelter. Vanaf het moment van de première is de taxshelter afgelopen. Het maximumplafond is 1,2 miljoen euro. De vraag werd aan de minister voorgelegd of dit in de praktijk niet vooral gebruikt zal worden voor grote producties. Hij stelt dat de fiscale aftrek gelijk is voor grote en kleine producties. Het is wel een aandachtspunt om voldoende investeerders voor kleinere bedragen te vinden.

De minister gaat verder in op de flankerende maatregelen, waarmee hij geld wil laten circuleren binnen de cultuursector. Hij staat open voor andere voorstellen, maar wil de keuze maken voor de werven die realiseerbaar zijn. Hij wil inzetten op het overtuigen van mensen met beschikbaar kapitaal om middelen te investeren in cultuur, en op het wegwijs maken van cultuuractoren in het kluwen van de verschillende instrumenten. In analogie met het Kunstenloket, dat een baken is voor informatieverlening binnen het kunstenlandschap voor de

organisaties die onder het Kunstendecreet vallen, lanceert de minister daarom het Cultuurloket, onder meer voor informatie over de voorgaande fiscale elementen en om de partijen bij elkaar te brengen.

Een laatste element op korte of middellange termijn (technische uitwerking in 2016 en in voege in 2017) is de publiek-private samenwerking en matchmaking binnen en buiten de culturele sector met publieke en private actoren en bedrijven. De minister noemt het proefproject met Gluon. Het doel is om kleine sectoroverschrijdende partnerschappen tot stand te brengen.

De minister gaat verder in op de lange termijn. Hij heeft nog geen antwoorden voor de beeldende kunsten en het erfgoed. Hij overlegt met het federale niveau over het fiscaal activeren van het mecenaat ter ondersteuning van de beeldende kunsten in België. De minister heeft hierop geen rechtstreekse impact en kan geen uitspraak doen over de timing.

De spreker beseft dat het onvoldoende is om deze instrumenten gewoon te realiseren zonder meer. Wanneer de technische voorbereiding van de beleidsinstrumenten klaar is, zal hij hierover communiceren om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Op welke manier en met welke communicatie- en informatiekanalen zijn nog open vragen.

De vrees leeft in de sector dat een goed werkende aanvullende financiering in de toekomst zou kunnen zorgen voor een reductie van de cultuursubsidies. Dit is niet de bedoeling van de minister, maar hij kan niet uitsluiten dat dit debat in de verre toekomst zal worden gevoerd. Het zou alleszins een teken zijn dat de aanvullende financiering succesvol is. De cultuursector zal ervaringen opgedaan hebben met de mogelijkheden en beperkingen van aanvullende financiering. De minister zal op de korte en middellange termijn focussen om meer middelen in de cultuursector te laten omgaan.

2. Tussenkomst van Lionel Bajart

Lionel Bajart ziet in het witboek een belangrijke aanzet voor de sector om op zoek te gaan naar aanvullende financiering. Het is voor kunstenaars en organisaties nodig om de financiering te diversifiëren om zo weerbaarder te zijn in budgettaire moeilijke tijden. Zelfs als er een stijging van de subsidiemiddelen zou zijn, dan nog zou dit witboek van groot belang zijn. Het zoeken naar aanvullende financiering zal leiden tot een verbreding van het draagvlak in de samenleving. Het zwaartepunt van de financiering zal bij de subsidies blijven liggen. Wegens een daling van de subsidies, is een aanvullende financiering welkom. Los van het huidige budgettaire klimaat, is het cruciaal de sector te overtuigen van het belang van diversificatie van haar financiering.

Welke indruk heeft de minister na de presentatie van het witboek voor de cultuursector? Op welke manier wil de minister deze communicatie voortzetten? Intermediaire organisaties moeten hierbij betrokken blijven.

De spreker meent dat er op twee sporen moet worden gewerkt. Enerzijds is er een performant instrumentarium aan mogelijkheden nodig. Het witboek geeft een overzicht van de bestaande financieringsinstrumenten en reikt nieuwe mogelijkheden aan, al dan niet gebaseerd op voorbeelden uit het buitenland. Kan de minister meer uitleg geven over de uitbreiding van de taxshelter naar de podiumkunsten, de kunstkoopregeling, de Cultuurbank, en de verhouding van deze laatste tot CultuurInvest, dat nu wordt geëvalueerd?

Anderzijds moet er werk worden gemaakt van de flankerende maatregelen, zodat de cultuuractoren begeleid worden naar de juiste financieringsinstrumenten. Is

dit de context waarbinnen het Cultuurloket moet worden gekaderd? Wat vindt de minister van het voorstel om de aanvullende financieringsmogelijkheden te bundelen op een digitaal platform en aan te bieden op het online matchmaking-platform van het Agentschap Ondernemen?

Brusselse actoren kunnen zich niet beroepen op financieringsmogelijkheden vanuit Vlaanderen. Kan overleg met het Brusselse Gewest soelaas bieden?

3. Tussenkomst van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi vindt het een voordeel dat in het witboek alle puzzelstukken worden samengelegd. Ze wijst op het belang van perceptie en van timing. Veel van de maatregelen bestonden reeds in de vorige legislatuur en zijn al in het Kunstendecreet opgenomen. Er mag niet onnodig onrust worden gecreëerd. Ze merkt dit op gezien de samenvallende timing van het witboek en de subsidierondes binnen het Kunstendecreet. De indruk mag niet worden gewekt dat deze aan elkaar gekoppeld zijn. Het beleid moet het vertrouwen van de sector terugwinnen.

De internationale uitstraling van de kunstensector in Vlaanderen is gegroeid op de humus die voorzien wordt door de overheid. Subsidies geven aan kunstenaars vrije ruimte. Ze is voorstander van een slimme aanvullende financiering. Ze vraagt aan de minister om er mee over te waken dat deze financieringsvormen aanvullend zijn, en niet de subsidies zullen vervangen.

Ze vindt het initiatief inzake de Cultuurbank voor microkredieten en risicokapitaal een goede zaak, maar gezien de huidige stand van de rente biedt dit weinig toegevoegde waarde.

De spreekster leest in de kranten dat uit de evaluatie van CultuurInvest blijkt dat het de cultuursector te weinig bereikt. Met dit instrument wou men het ondernemerschap aanbieden aan de cultuursector. Er zijn echter weinig aanvragen geweest.

Van de kunstkoopregeling is mevrouw Idrissi een voorstander, ook al ziet ze dit niet in eerste instantie als een vorm van aanvullende financiering, maar eerder als een stimulans voor cultuurparticipatie. De prioriteit is voor haar dat meer mensen van kunst kunnen genieten. Het belangrijke effect daarvan is dan wel dat vooral jonge kunstenaars meer werken kunnen verkopen.

De uitbreiding van de taxshelter naar de podiumkunsten is nog onduidelijk. Ze vraagt meer uitleg hierover aan de minister. Blijkbaar is het een voorwaarde voor cultuurhuizen om als een nv te functioneren. Dit kan volgens haar niet de bedoeling zijn.

De uitbreiding van het Kunstenloket naar een Cultuurloket voor bijkomende sectoren, vindt ze een goede zaak.

Tot slot citeert ze Walter Van Beirendonck, modeontwerper en chef van de modeafdeling van de Antwerpse Academie: "Van ontwerpers wordt vandaag veel meer gevraagd dan vroeger, ook meer dan waartoe ze opgeleid zijn.". Hij wil absoluut niet dat er meer businessgevoel wordt toegevoegd aan het curriculum van de modestudenten. Hij wil vooral dat ze echte ontwerpers worden die weten waar hun sterke punten liggen. De spreekster maakt de analogie met de kunstenaars. Men moet erover waken dat kunstenaars geen halve ondernemers moeten worden, om geld te kunnen sprokkelen. Een kunstenaar moet dicht bij zijn ziel blijven. De overheid moet hefboomen creëren opdat de kunstenaar zijn of haar werk kan blijven doen. Het marktdenken mag niet de overhand nemen.

4. Tussenkomst van Cathy Coudyser

Cathy Coudyser bedankt de minister voor de koppeling van de presentatie van het witboek aan een sectormoment. Het bracht de sector meteen samen om ervaring op te doen. Ze vindt het positief dat de minister bereid is om met de commissieleden hierover van gedachten te wisselen.

Ze vindt dat heel wat aanbevelingen uit het witboek gelijklopen met die geformuleerd in 2013. Het is nu tijd om de handen aan de ploeg te slaan. De sector heeft er nood aan om het witboek effectief in de praktijk om te zetten en uit te werken.

Binnen de cultuursector leeft de bekommernis dat aanvullende financieringsvormen eigenlijk alternatieve financiering zijn, en dat instellingen die erin slagen om middelen te vergaren, hiervan de dupe zullen worden. Dit is zeker niet de bedoeling.

De meeste instellingen hebben weinig ervaring met aanvullende financiering en hebben veel vragen hierover. Er leeft koudwatervrees. Het vergt tijd en inspanningen om de omslag in het denken te maken. Het Cultuurloket kan hierin een rol spelen. Er moet snel een aantal goede voorbeelden in de markt gezet worden zodat die een trigger zijn voor de rest van de cultuursector.

De N-VA-fractie meent dat de cultuur- en erfgoedsector niet kunnen bestaan zonder een degelijke basisfinanciering door de overheid. De overheid moet het kader uittekenen en de sector moet daar middelen voor krijgen. Aanvullende financiering is ideaal om extra uitdieping te doen, bovenop de basiswerking. Ze gelooft ook dat samenwerking tussen privé-investeerders, het bedrijfsleven en de culturele sector moet worden gestimuleerd. Deze vormen van aanvullende financiering zijn hiervoor een middel. Kruisbestuiving zorgt voor meerwaarde voor alle betrokkenen. De minister vergeleek aanvullende financiering met een tweede pensioenpijler. Ze vindt dit een mooie vergelijking.

Ze benadrukt de mogelijkheden van aanvullende financiering voor de culturele erfgoedsector.

In Vlaanderen is het geefkarakter van ondernemers en privé-investeerders veel minder ingebed in de mentaliteit dan bijvoorbeeld in Nederland. Ze verwijst naar de uitspraken van de heer Fernand Huts, die het debat hierover heeft aangezwengeld. Er zijn niet veel bedrijven die willen investeren in cultuur. Er moet nog meer de brug gemaakt worden tussen privékapitaal, ondernemingen en de cultuursector. Een gunstig fiscaal klimaat vergemakkelijkt dit.

Voor het kerstreces werd op het federale niveau een wetsontwerp goedgekeurd om de taxshelter uit te breiden naar de podiumkunsten. Dit instrument heeft voor een boost gezorgd in de filmsector. Ze is wel verbaasd dat er gekozen werd voor de podiumkunsten. Er zijn andere sectoren waarvoor de logica van de taxshelter eenvoudiger te vertalen zou zijn.

Ze vraagt welke definitie van producent gehanteerd wordt. In het huidige voorstel staat dit enkel open voor vennootschappen, terwijl de meeste culturele actoren vzw's zijn. Ze vraagt ook naar de definitie van 'termijn en erkenning voor de biculturele instellingen'. De Flemish Games Association is al langer vragende partij voor de uitbreiding van het systeem naar games. Ze vraagt naar de mening van de minister hierover.

De uitbreiding van het Kunstenloket naar het Cultuurloket lijkt haar zeer waardevol. Het Kunstenloket beschikt over 1,5 miljoen euro en werkt met een

zestal personeelsleden. Bij een uitbreiding van het takenpakket verwacht ze een vraag naar uitbreiding van middelen of personeel. Welke middelen zal de minister hiervoor voorzien? Het Kunstenloket is verankerd binnen het Kunstendecreet. Is er nood aan een decreetwijziging bij een uitbreiding van de opzet? Ze suggereert om een helpdesk over aanvullende financiering op te richten in de schoot van het Cultuurloket. Ze gelooft in uitwisseling van kennis en ervaring.

De kunstkoopregeling werd in de vorige legislatuur meermaals besproken. In Nederland is dit met succes ingevoerd sinds 1997. Het doel van de kunstkoopregeling bepaalt de vorm en de impact ervan. Verkiest de minister het Nederlandse of het Angelsaksische model? Wil hij veel mensen toegang geven tot het kopen van kunst of is het eerder bedoeld voor de ondersteuning van galerieën? Een bekommernis die ze ook op het sectormoment hoorde, is dat bekendere kunstenaars hier meer profijt van zullen hebben. Hoe staat de minister tegenover de vrees voor een mattheuseffect?

Ze wijst op een bijkomend verschil tussen Vlaanderen en Nederland. In Nederland is er sprake van een terugverdieneffect van de financiering van de rente via de belasting. Dit is in Vlaanderen niet het geval, omdat de kunstkoopregeling op het Vlaamse niveau georganiseerd wordt en de belastingen een federale materie zijn. Ze vraagt de visie van de minister op de financiering van de kunstkoopregeling.

Kunst in Huis zou de inhoudelijke begeleiding doen en CultuurInvest zou zorgen voor het financiële luik. Door wie zal de selectie van de kunstenaars en de galerieën gebeuren? Zijn er enkel artistieke of ook zakelijke en professionaliteitscriteria? Wie doet de screening van de kredietwaardigheid van de potentiële kopers?

Heeft de minister al contact gelegd met PMV en de voogdijminister over de microkredieten en de renteloze lening van PMV? Komt de Cultuurbank terecht bij PMV of bij CultuurInvest, en hoe zal deze worden gefinancierd? Hoe zal men nagaan of de ontleners de nodige financiële slagkracht heeft? Voorziet de minister extra middelen en personeel voor de bijkomende taken? Hoe verhouden deze instrumenten zich ten aanzien van de kunstenaarstoelage binnen het Kunstendecreet?

De KBS is een belangrijke speler in de filantropie. Cultuur is ondervertegenwoordigd in hun werking. De spreekster lanceert het idee om een cultuurfonds op te richten dat via fiscale stimuli privékapitaal aantrekt.

In het kader van de gedeeltelijke of volledige vrijstelling van successierechten, verwees de minister in zijn beleidsbrief Cultuur naar de opstart van een kabinettenwerkgroep. Deze moet de optimalisering van de regelgeving over de betaling van cultuurgooederen aanpakken, waar Vlaanderen sinds 2015 voor bevoegd is. Ze informeert naar een stand van zaken.

De minister heeft de toolbox voor crowdfunding gelanceerd. Dit lijkt haar bruikbaar voor kleine, projectmatige initiatieven. Ziet de minister al resultaten?

Ze vraagt wanneer de evaluatie van CultuurInvest klaar zal zijn.

Ze kondigt een conceptnota aan over sociale impactobligaties. Dit is een nieuw en innovatief financieringsinstrument waarbij de overheid enkel betaalt voor meetbare maatschappelijke effecten nadat de resultaten zijn behaald. Dit laat private kapitaalverstrekkers toe te investeren in de experimentele fase van sociale innovatie. De N-VA-fractie meent dat dit instrument op middellange termijn ook kan ingezet worden in de cultuursector.

Ze gaat dieper in op het fiscale kader. In Nederland ligt de fiscale aftrekbaarheid van giften hoger dan in België. Het lijkt haar interessant om in België een systeem in te voeren vergelijkbaar met de Geefwet in Nederland, op het moment dat er budgettaire ruimte voor is.

5. Tussenkomst van Bart Caron

Bart Caron begint met het misverstand dat er geen zin voor ondernemerschap aanwezig zou zijn in de culturele sector. Hij meent vanuit zijn ervaring dat er binnen de sector gezocht wordt naar nieuwe modellen en organisatievormen en dat er veel creativiteit en inventiviteit in de werking aanwezig zijn, ook al is er een culturele en geen commerciële finaliteit. Vaak zorgen de subsidies voor het aanzwengelen van privéfinanciering.

Hij kan zich vinden in het concept van aanvullende financiering, op voorwaarde dat de artistieke en culturele sturing in handen blijven van de artiest of organisatie. De overheid moet de sturing van het veld in handen houden. Hij wil het scenario vermijden dat private financiers inhouden bepalen.

De vrees leeft dat aanvullende financiering de subsidies zou kunnen verdringen. Niemand in deze Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media is daar voorstander van.

IDEA Consult lijst in het heel goede rapport op welke modellen van aanvullende financiering bestaan in binnen- en buitenland. Zij trekken drie belangrijke conclusies: er is geen cultuur voor aanvullende financiering van cultuur, er is de onbekendheid met het instrumentarium en er is geen stimulerend overheidskader. Hij nodigt de minister uit om deze drie aspecten te bewaken. Het eerste element is niet enkel bedoeld voor de culturele sector, maar ook voor de financiers. Hij vergelijkt dit met de sector van het onroerend erfgoed. De poging van minister Geert Bourgeois om de Angelsaksische modellen van cofinanciering in te voeren in Vlaanderen, verloopt erg moeizaam. Dat heeft te maken met een mentaliteitsverschil. Het zal niet makkelijk zijn een mentaliteitswijziging te realiseren. Minister Sven Gatz moet een stimulerend kader voor aanvullende financiering voor cultuur mogelijk maken.

Het instrument van de kunstkoopregeling heeft elders reeds zijn meerwaarde bewezen. Dit moet verder worden uitgewerkt.

De invoering in Vlaanderen van een systeem gelijkaardig aan de Geefwet in Nederland, zou een enorme push geven aan de sponsoring. Dit kan een krachtig instrument zijn voor de non-profitsector met een multiplicatoreffect. Dit kan voor kleine projecten en grote producties. De semicommerciële actoren van de populaire cultuur halen meer sponsoring op dan de non-profit. Het bereik is ook veel groter.

Hij is erg gewonnen voor een project als testament.be. Er zijn dertig actoren die daaruit putten, waarvan weinig culturele. Het plafond is bereikt.

De spreker zegt dat CultuurInvest is opgericht om de creatieve economie te ondersteunen, die ligt op de grens tussen cultuur en commercie, en valt vaak tussen de mazen van het net. Momenteel wordt er weinig beroep op gedaan. Toch pleit hij ervoor om dit instrumentarium voor te behouden voor actoren zoals bijvoorbeeld modeontwerpers en grafici.

Hij vindt de verbreding van het Kunstenloket interessant. Een belangrijk element, dat verschillende keren wordt aangehaald in het rapport van IDEA Consult, is de rol van de KBS. De KBS heeft een belangrijke rol in een aantal maatschappelijke

vernieuwingen. De stichting beheert tientallen private fondsen en is een baken van vertrouwen en waardering in de samenleving. Alleen is de cultuursector hier relatief vreemd aan. Hij is een grote pleitbezorger voor een dergelijk fonds voor cultuur, waarbij civiele actoren geappelleerd worden en waarbij publiek waardevolle initiatieven gesteund worden door een bemiddelend neutraal instituut.

Het wetsontwerp over de verbreding van de taxshelter is onbegrijpelijk, zelfs na het nalezen van de stukken van de hoorzittingen die aan de basis lagen van het ontwerp. Hij sluit zich aan bij de bekommernissen van de andere leden over de vennootschapsvoorwaarde. De uitbreiding van de taxshelter is voor hem geen prioriteit, want het komt alleen ten goede aan de grote producties in de podiumkunsten met een commerciële finaliteit. Dit mag dan ook niet voorgesteld worden als een instrument om de cultuursector in de breedte te stimuleren. Het wetsontwerp is onbruikbaar voor de culturele sector, tenzij er ernstig aan gesleuteld wordt. Het verbaast hem dat de muziek hier niet in opgenomen is. Hij is niet gekant tegen het principe van de taxshelter. Het werkt bijvoorbeeld heel goed voor de filmsector, en het kan ook goed werken voor musical en commercieel circus, maar zeker niet voor het theater.

Tot slot vraagt hij welke instrumenten de minister het eerst zal inzetten.

6. Tussenkomst van Sabine de Bethune

Sabine de Bethune vindt het witboek een bijzonder interessant document. Het onderzoek van IDEA Consult leverde een mooie inventaris op van de financieringsinstrumenten. Na het aftoetsen met de sector en het Vlaams Parlement zullen keuzes worden gemaakt. Ze vraagt naar de planning en de timing.

Namens de CD&V-fractie is ze tevreden dat het witboek gaat over aanvullende, en niet over alternatieve financiering. De structurele subsidies zullen niet worden vervangen, maar worden aangevuld met instrumenten uit het witboek. Kunstenaars moeten ervoor kunnen kiezen om enkel te werken op basis van subsidies. Ze hoopt dat de minister dergelijke principiële keuzes niet zal afstraffen bij de verdeling van de subsidies.

Vaak denkt men dat de culturele sector louter op basis van subsidies leeft. De sector heeft echter niet gewacht op het witboek, en veel actoren gaan nu al op zoek naar aanvullende financiering. Sociaal-culturele organisaties zorgen voor 60 percent aanvullende financiering bij de subsidies die ze ontvangen van de overheid.

De Cultuurbank zal microkredieten verschaffen aan kunstenaars en organisaties. Het betreft kleinere rentearme leningen ter aanvulling van het huidige aanbod van CultuurInvest, waarvan de minister de werking wil evalueren en bijsturen. Dit moet volgens haar kaderen in een duidelijke visie over hoe de overheid de diverse actoren wil steunen.

In welke mate zal de uitbreiding van de taxshelter naar de podiumkunsten kunnen worden gebruikt voor kleine en middelgrote producties?

Tijdens de vorige legislatuur werd het idee van de kunstkoopregeling reeds voorgesteld. Het werd opgenomen in het Kunstendecreet. Kunst in Huis kon een proefproject uitwerken. Hoe moet ze het betreffende hoofdstuk in het witboek interpreteren, gezien de reeds gemaakte beleidskeuzes?

De uitbreiding van het Kunstenloket naar een Cultuurloket is volgens mevrouw de Bethune lovenswaardig. Ze vindt het echter eigenaardig dat dit voorstel opduikt

op amper twee maanden voor de lancering van SCWITCH, een initiatief van FOV en Sociare om sociaal-culturele organisaties te helpen bij hun zakelijke en juridische bekommernissen. Het lijkt haar belangrijk om hierin afstemming te zoeken. Ze hoopt dat dit loket op dezelfde overheidssteun zal kunnen rekenen als het Cultuurloket. Het kan niet de bedoeling zijn dat ze elkaar gaan beconcurreren. Ze vraagt de minister om hiermee zorgvuldig om te springen.

Het witboek geeft nog niet veel antwoorden op de bekommernissen van de erfgoedsector. Ze begrijpt niet goed waarom de al zo lang gevraagde en beloofde indemniteitsregeling voor de musea niet is opgenomen in het overzicht.

Ze betreurt ook dat de instrumenten uit het witboek weinig toepasbaar zijn in het sociaal-culturele werk. FOV heeft hiervoor een aantal suggesties. Pleit de minister bij zijn collega-minister bevoegd voor Financiën ervoor om de fiscale vermindering voor crowdfunding ten voordele van kmo's, micro-ondernemingen en starters uit te breiden naar vzw's, en om de erkenningsaanvragen voor fiscale attesten te versoepelen? De procedure moet sneller en transparanter worden. Organisaties die de erkenning hebben, zouden een label moeten krijgen, zodat ze niet telkens opnieuw de aanvraag moeten doen. Dit is belangrijk in het kader van de administratieve vereenvoudiging. Ze vraagt aan de minister om op het Europese niveau duidelijk te maken dat sociaal-culturele organisaties geen ondernemingen zijn die de interne markt verstoren. Een ondernemersspirit stimuleren in de cultuursector mag niet tot gevolg hebben dat Europa sociaal-culturele organisaties percipieert als ondernemingen.

7. Antwoorden van minister Sven Gatz

Sven Gatz investeert in overleg met de sector om deze mee te betrekken in het denkproces. Het sectormoment heeft het draagvlak vergroot. Hij voert rechtstreeks overleg met het brede werkveld, maar ook met de belangenorganisatie oKo. De voorstelling van het zeer degelijke rapport van IDEA Consult biedt een nieuw momentum. Het rapport legt een aantal valkuilen bloot. De minister zal proberen om het overheidskader voor aanvullende financiering, dat nu grotendeels ontbreekt, in te vullen. Hij wil ook werken aan de grote onbekendheid van de bestaande instrumenten binnen de sector. Er bestaat in Vlaanderen geen geefcultuur, zelfs met fiscale ondersteuning. Ook dit is een actiepoint voor de minister.

Het rapport biedt een uitgebreid menu. De minister heeft hieruit ook meteen de vijf toegelichte keuzes gemaakt. Deze zijn niet perfect, maar hij engageert zich om hiermee stappen vooruit te zetten.

De minister wil de discussie over de aanvullende financiering gescheiden houden van de beoordeling van de aanvragen voor de vijfjarige werkingssubsidies of de lopende projectsubsidierondes in het kader van het Kunstendecreet. Hij wil eerst op een geloofwaardige manier bijkomende stappen zetten voor de aanvullende financiering. Pas binnen een drietal jaren zouden deze discussies samen kunnen worden gevoerd, weliswaar op een positieve manier. Op dit moment is er echter geen enkele relatie tussen de gangbare beoordeling en toekenning van de subsidies binnen het Kunstendecreet en het debat over aanvullende financiering.

Er werden vragen gesteld over de voordelen van de taxshelter voor de podiumkunsten. Iedere organisatie moet investeren in de voorbereiding van een productie. Dit is de fase van de voorbereiding tot voor de première. Tot dat moment is er een fiscale tegemoetkoming mogelijk voor de kosten die gemaakt worden om in de productie te investeren, zoals bijvoorbeeld voor het decor. Dit geldt voor de voorbereiding van een vertoning op een podium, ook voor een muziekoptreden, maar het geldt niet voor de opname van een plaat of een dvd,

en niet voor een game, zoals wordt gevraagd door de gamesector en de Belgian Entertainment Association. De minister wil hiervoor pistes onderzoeken.

De uitbreiding van de taxshelter naar de podiumkunsten is een keuze van de Federale Regering. De minister beschouwt dit als een welgekomen geschenk, maar beseft tegelijkertijd dat de antwoorden voor aanvullende financiering breder zullen moeten zijn. Het fiscale voordeel verschilt niet voor grote en kleine producties. Het systeem is neutraal ten aanzien van de grootte van de initiatieven. De minister erkent wel dat grote organisaties meer ervaring hebben met het opzetten van samenwerkingsverbanden. Hij heeft al een aantal enthousiaste reacties ontvangen van middelgrote organisaties. Indien zou blijken dat het systeem niet tegemoetkomt aan de vraag van kleinere organisaties wegens een gebrek aan tijd, expertise of overhead voor het opstellen van dergelijke samenwerkingsverbanden, wil de minister hierop een antwoord vinden, hetzij via het Cultuurloket of een alternatief. De streefdatum voor de opstart is 1 januari 2017. De bemerkingen werden overgemaakt aan de Federale Regering. Een van de bemerkingen betreft de tweespalt tussen vzw's en andere vennootschappen. Het is ook belangrijk om vraag en aanbod zo goed mogelijk met elkaar in contact te brengen.

De minister heeft reeds contacten gehad met PMV over de verdere werking van CultuurInvest. De zelfevaluatie en de externe evaluatie van CultuurInvest zijn gebeurd. Hij wil hieraan de bestaande instrumenten in het kader van overdracht van het Participatiefonds naar PMV met betrekking tot microkredieten toevoegen. PMV heeft net de opdracht gekregen om de dienstverlening te vereenvoudigen. Deze instrumenten worden toegevoegd naar aanleiding van de zesde staatshervorming, in een complementaire kredietverlening van klein naar middelgroot tot groot. CultuurInvest vult ten aanzien van de creatieve industrie en de audiovisuele sector een aantal leemtes in. Via de microkredieten wil men ook anderen aan gunstige voorwaarden laten lenen. In vergelijking met de banken biedt CultuurInvest een lagere rente aan. Men mag ook de conjuncturele lage rente van vandaag niet als structureel beschouwen. Zelfs bij een stijging van de rente, zal de rente van de microkredieten laag blijven. Het onderscheid met de leningen bij klassieke banken, ligt ook in de toelatingsvoorwaarden en de waarborgen en risicospreiding. PMV en het Cultuurloket moeten met deze instrumenten naar de sector toegaan. De minister laat hierbij de artistieke vrijheid in zijn waarde. Elke kunstenaar is vrij om al dan niet te lenen.

De sector heeft niet gewacht op deze instrumenten om te ondernemen. Er is zeker ondernemerschap aanwezig in de culturele sector. Niet elke kunstenaar moet een ondernemer zijn.

Met het Cultuurloket wil de minister de dienstverlening ten aanzien van de sector verbreden en verdiepen. Hij wil dit eerst met de sector bespreken.

De minister wil zoeken naar afstemming tussen SCWITCH en het Cultuurloket. De verbreding van het Kunstenloket tot het Cultuurloket heeft net de uitdrukkelijke bedoeling om het sociaal-culturele werk en de erfgoedsector van dienst te kunnen zijn.

Er is een kost verbonden aan het implementeren van de kunstkoopregeling. Op dit moment ligt die kost niet hoog. Het Nederlandse model, dat als uitgangspunt dient, kwam uit op 300.000 euro rentelast op jaarbasis. Wanneer de rente stijgt, zal de kost toenemen. Hij voegt er macro-economisch aan toe dat de rentelast die Vlaanderen moet betalen, gecompenseerd wordt door de btw die federaal wordt geïnd. Omgekeerd kan men zeggen dat wanneer de taxshelter voor de podiumkunsten goed werkt, de inkomsten voor de Vlaamse organisaties op het

federale niveau betaald worden. In die zin vermoedt de minister dat deze bewegingen in verhouding zullen staan tot elkaar.

Analoog aan het Nederlandse voorbeeld, lijken CultuurInvest en Kunst in Huis de meest gereede partners om de kunstkoopregeling te implementeren. De voorziene timing is januari 2017.

De minister wil de erfgoedsector niet uit het oog verliezen, al blijft deze sector de blinde vlek binnen de voorgestelde plannen met betrekking tot aanvullende financiering. De minister overlegt met het federale niveau over mogelijkheden met betrekking tot crowdfunding, het mecenaat of de Geefwet op middellange termijn.

De vraag werd gesteld naar de rol van de KBS, en of er op het Vlaamse niveau nood is aan een gelijkaardige stichting. De knowhow van de KBS wil de minister verder bekijken.

De minister heeft de kostprijs voor het verlagen van de successierechten bij kunsterfenissen onderzocht. De kost ligt momenteel te hoog.

Ook de indemniteitsregeling blijkt een niet-evidente piste. De minister onderzoekt eerst het project van de stockverzekering als mogelijke tussenstap.

De minister benadrukt de plaats van het verenigingsleven binnen het sociaal-culturele werk in Europees perspectief, dat overheden, burgers en ondernemingen kent, maar geen civil society. Hij vindt dit een groot probleem, en heeft hierover overleg gehad met de Verenigde Verenigingen.

Bart Caron refereert aan het experiment binnen het Nederlandse model van de Geefwet met een verhoogde kostenafrek voor sponsors in de non-profitsector.

Sven Gatz lijst de vijf actiepunten nogmaals op: het Cultuurloket, de Cultuurbank, de kunstkoopregeling, de taxshelter voor de podiumkunsten en de vijfde bredere werf. Die laatste is gebaseerd op het Nederlandse model van de Geefwet, die binnenkort wordt doorgelicht. Deze werf is complexer.

Yamila Idrissi geeft aan dat er binnen het VFL veel enthousiasme en professionaliteit is om te zoeken naar sponsors voor de Frankfurter Buchmesse. Toch slaagt men er niet in voldoende sponsoring te verwerven. Ze vraagt zich af of Vlaanderen hiervoor klaar is.

Vermits Fintro zich als sponsor terugtrekt, kunnen de Boekenleeuw en de Boekenpauw niet meer worden uitgereikt. Voor Fintro is het interessanter om te investeren in volwassenenliteratuur. De markt bepaalt, waardoor er in belangrijke zaken, zoals bijvoorbeeld jeugdliteratuur, niet meer wordt geïnvesteerd.

Sven Gatz verduidelijkt dat er zowel bij de Frankfurter Buchmesse als bij de literaire prijzen geen fiscale aanmoediging is. Bedrijven zullen in cultuur investeren wanneer ze er zichtbaarheid mee bekomen. Ze zullen dat gemakkelijker doen wanneer ze er een fiscale beloning voor krijgen. De Frankfurter Buchmesse is een buitenlandse beurs, dus moet een bedrijf zichtbaarheid wensen voor zijn product op de Duitse markt. De Buchmesse heeft een publiek met business-opportunities. Bovendien zullen bedrijven eerder investeren in gezondheid of sociale doelstellingen dan in cultuur. Het is een vrije keuze van bedrijven om te investeren in boekenprijzen. De subsidies voor het cultuurbeleid moeten voldoende hoog worden gehouden. Daarbovenop kunnen bedrijven, al dan niet met fiscale aanmoediging, zelf kiezen waarin ze investeren.

Caroline Bastiaens komt terug op het spanningsveld tussen het Cultuurloket en SCWITCH, een initiatief dat gegroeid is vanuit de sociaal-culturele sector vanuit een gebrek aan dienstverlening. Ze vindt de kracht van zelforganisatie belangrijk. Een overheidsinitiatief moet een aanvulling zijn, en mag geen concurrentie bieden.

Sven Gatz wil zeker niet met goedbedoelde overheidsbeslissingen initiatieven van onderuit die gebaseerd zijn op een economisch model, in de kiem smoren. Hij stelt voor om meteen de gesprekken met SCWITCH te voeren om maximale complementariteit zonder concurrentie na te streven.

Cathy Coudyser stelt dat keuzes op korte termijn tegemoetkomen aan de vragen van vele sectoren. Een gelijkaardig initiatief op lange termijn zou ook voor de erfgoedsector een doorbraak betekenen. Ze vraagt meer uitleg over de meerwaarde van de sociale impactobligaties op middellange termijn.

Sven Gatz staat positief tegenover het idee van de sociale impactobligaties en wil onderzoeken wat de mogelijkheden zijn binnen de Cultuurbank. Hij geeft het voorbeeld van het initiatief van Brussels Philharmonic waarbij sponsors zonder fiscale honorering van de overheid toch bijdragen tot in dit geval de instrumenten van het orkest.

Bart CARON,
voorzitter

Jean-Jacques DE GUCHT
Yamila IDRISSE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
dvd	digital versatile disc
FOV	federatie sociaal-cultureel werk
KBS	Koning Boudewijnstichting
nv	naamloze vennootschap
oKo	Overleg Kunstenorganisaties
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
SCWITCH	dienstverlener voor de sociaal-culturele sector
Sociare	socioculturele werkgeversfederatie
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
vzw	vereniging zonder winstoogmerk